

Genesis 32: 23-33

Handelingen 8: 26-40

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

De Jacob die we hier tegen komen aan de oever van de rivier lijkt nog maar weinig op de Jacob die zijn geboorteland ontvluchtte.

Hij heeft inmiddels hele kuddes met dieren verzameld en heeft vrouwen, slavinnen en 11 zonen.

De Jacob die terugkeert van een verblijf van jaren bij zijn oom Laban is een welgesteld man. En het is die rijkdom waarachter hij zich verschuilt wanneer hij op weg is naar Kanaän, naar het land waar zijn broer Esau nog woont.

Hij stuurt kuddes voor zich uit als geschenk aan zijn broer, die hij ooit zo heeft bedrogen. Om hem gunstig te stemmen. En hij splitst zijn mensen en het vee op in twee groepen, opdat in elk geval een van beide kan wegvlugten wanneer Esau hen naar het leven zal staan. Nog steeds is hij een slimme man, die heel tactisch de ander wil bejegenen en ongeschonden uit de strijd wil komen.

Maar in de nacht, wanneer al zijn vee en heel zijn familie de rivier is overgestoken blijft hij alleen nog achter. En deze nacht wordt de moeilijkste nacht van zijn leven.

Plotseling duikt er een figuur op. Iemand grijpt hem beet en er ontstaat een worsteling. Een worsteling op leven en dood. Maar met wie worstelt Jacob eigenlijk? Wie raakt hem zo, dat hij voor goed kreupel door het leven gaat? Wie is die duistere figuur die weg wil zodra het licht wordt? Is het Esau die hem de voet dwars zet? Of de geest van zijn vader Izaäk? Ligt Jacob met zichzelf overhoop? Worstelt hij met zijn eigen verleden? Of is het een engel? Worstelt Jacob met God?

Het is duidelijk dat Jacob de figuur niet alleen als vijand ervaart.

De figuur slaat hem zodat hij kreupel is, maar zodra deze vreemdeling weg wil gaan, zegt Jacob: Ik laat u niet gaan, tenzij gij mij zegent. En daarmee zegt hij eigenlijk iets heel vreemds.

Hij die de zegen van zijn Vader heeft gestolen, door zich te verkleden als zijn broer. Hij die zo zegenrijk was bij zijn oom Laban, waar zijn kuddes zich zo wonderlijk goed vermenigvuldigden. Hij vraagt nu de zegen van die onbekende, op wie hij geen vat kan krijgen. Hij blijft worstelen, totdat hij de zegen heeft ontvangen.

Maar deze zegen kan hij niet afdwingen. Hij kan de zegen niet stelen of winnen. Hij hoeft hem ook niet te verdienen. Het enige wat de vreemdeling van hem vraagt is: Hoe is je naam? Wie ben je? En dat is een confronterende vraag voor Jacob. Hij is daar alleen, aan de oever van de rivier. Geen vrouwen en kinderen in de buurt. Geen slaven, geen kuddes. Wie ben jij? Jacob moet naar binnen kijken. Hij wordt geconfronteerd met zichzelf en moet bekennen dat hij Jacob is; de hiellichter oftewel bedrieger, want dat betekent zijn naam.

En wanneer Jacob zijn naam heeft bekendgemaakt, krijgt hij van de vreemdeling een nieuwe naam. Hij die beseft dat hij een bedrieger is, wordt een ander mens. De vreemdeling geeft hem de naam Israël, want Jacob heeft gestreden met God en mensen en hij heeft overwonnen.

Pas achteraf beseft hij dat hij op één of andere manier God heeft ontmoet, daar aan de oever van de rivier. Hij heeft met God gestreden en is niet ongeschonden uit de strijd gekomen.

Maar, hij heeft wel Gods zegen ontvangen.

Ik denk dat iedereen zich wel eens voelt als Jacob, de worstelaar. In elk leven zijn er momenten waarin een mens zich heel direct aangevochten voelt. Aangetast tot in het diepst van je ziel.

Bevraagd, verder dan je eigen denken tot dan toe reikte. Dat kan zijn, omdat bepaalde levensvragen zich plotseling heel direct en genadeloos aan je opdringen. Wie ben ik eigenlijk?

Wat heb ik met mijn leven gedaan? Waar sta ik eigenlijk voor en hoe ziet mijn toekomst eruit? Wie ben ik zelf, zonder mijn baan, mijn bezigheden, mijn status? Of voor jonge mensen en kinderen: wie ben ik zonder mijn ouders? Of: in hoeverre is het geloof dat ik van huis uit heb meegekregen ook mijn geloof geworden? Geloof ik eigenlijk wel? Het zijn spannende vragen, vragen die je soms bijna niet durft uit te spreken. En tegelijk kennen we allemaal de ervaring van opluchting wanneer je dan toch een keer je twijfels, zorgen of vragen deelt met een ander.

En dat brengt me bij het tweede verhaal over de ontmoeting tussen de Ethiopier en Filipus. We kennen de Ethiopier vanuit de vorige Bijbelvertaling beter als de kamerling, maar de nieuwe Bijbelvertaling zegt het zoals het er staat. De man uit Ethiopië was een hoge ambtenaar van de koningin en voor dit soort functies werden vaak gecastreerde mannen gevraagd. Zij hadden geen gezinnen en daarmee geen belangen die in strijd konden zijn met de opdracht die zij als ambtenaar hadden. Deze Ethiopier was verantwoordelijk voor het beheer van de schatten van de koningin. Maar het verhaal wekt de indruk dat hij toch op reis was met een persoonlijk doel: hij was naar Jeruzalem gegaan om de God van Israel te eren.

En waar zou hij dat hebben willen doen? In de tempel.

Juist, en dat is een probleem. Want volgens de joodse wet mocht een Eunuch zich niet begeven in de tempel. Eunuchs werden gezien als onrein. Het doel van zijn reis had hij dus niet bereikt, tenzij hij stiekem de tempel binnen was gegaan.

Maar hij had wel een boekrol weten te bemachtigen: een boekrol met de tekst van Jesaja. En het vergaat hem zoals het meer mensen vergaat die voor het eerst kennismaken met de bijbel: hij begrijpt er niet veel van.

Maar gelukkig ontmoet hij Filipus en Filipus weet hem uit te leggen waar de tekst uit Jesaja over gaat. Filipus verteld hem over de lijdende knecht en over Jezus die zich herkende in dat beeld.

We weten niet wat hij heeft verteld, maar dat het veel indruk maakte op de Ethiopier is wel duidelijk. Wanneer ze water zien vraagt hij namelijk of hij gedoopt kan worden. Het geloof dat hij als buitenstaander heeft leren kennen wordt zijn eigen geloof en dat wil hij aan den lijve ervaren. En daarmee heeft Filipus zijn opdracht vervuld.

Filipus verdwijnt uit beeld en de Eunuch vervolgt zijn weg. Zou hij nog verder hebben gelezen in de boekrol?

Zou hij de tekst zijn tegengekomen die drie hoofdstukken verder staat en die zo van toepassing is op zijn leven? In Jesaja 56 staat namelijk:

‘Dit is het woord van God: laat een vreemdeling die gekozen heeft voor Israëls God niet zeggen: 'Ik ben zeker tweederangs' en laat een gecastreerde niet zeggen: 'Ik ben maar een dorre boom’.

Want God zegt je: 'Ik richt binnen mijn kring een gedenkteken voor je op, belangrijker dan zonen en dochters, ik zorg dat je naam nooit wordt uitgeroeid’

Het verhaal over Filipus en de Ethiopier laat zien hoe belangrijk mensen voor elkaar zijn op hun weg naar God. Hoe ze elkaar kunnen helpen bij moeilijke vragen, hoe ze de Bijbelverhalen kunnen uitleggen maar ook dichtbij kunnen brengen. Zo in gesprekken tussen mensen werkt Gods Geest en gebeurt het wonder dat iemand beseft: Ik wil bij God horen.

In het verhaal van Jacob zien we een enkeling die volledig teruggeworpen op zichzelf een ontmoeting met God heeft.

In het verhaal uit handelingen zien we dat juist in de ontmoeting tussen mensen, Gods Geest aanwezig is.

Beide situaties kun je tegenkomen op je levensweg, met sommige vragen of situaties moet je zelf worstelen

en met andere vragen kun je hulp gebruiken van een ander.
Ik zou met Paulus willen zeggen: het zijn verschillende werkingen,
maar het is een Geest: God die ons nabij komt, de ander, de gans Andere,
die wij niet kunnen begrijpen of vatten,
maar die zich bekend maakt
wanneer wij eerlijk durven zijn.
Eerlijk durven worstelen met vragen die geen simpel antwoord verdragen.
Eerlijk durven zijn in ontmoetingen met mensen.
Ons geloof durven delen,
vragen durven stellen,
luisteren naar elkaar,
bidden en vragen om een zegen. Amen